

Глушко А.Д., Головчак Т.В.
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка, м. Полтава

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Розвиток ринкових відносин є основним фактором змін у системі грошових розрахунків між підприємствами. Грошові розрахунки можуть набирати як готівкової, так і безготівкової форми. Останнім, як правило, віддають перевагу суб'єкти господарювання. Це пояснюється тим, що за використання безготівкових розрахунків досягається значна економія витрат на їх здійснення. Пріоритетному застосуванню безготівкових розрахунків сприяють банківські установи. У безготівковій формі розрахунків також зацікавлена й держава – їх використання зменшує потребу в обороті грошових знаків держави. Крім того, при безготівкових розрахунках грошова маса акумулюється в банках, і створюються умови для контролю за їх цільовим використанням.

Від стану безготівкових розрахунків, своєчасного і повного надходження від платників коштів залежить стан грошового обігу ціноутворення, кредитні відносини, фінансовий стан підприємств та банківських установ, і, як підсумок соціальний стан населення, тому дослідження розвитку безготівкових розрахунків в Україні є актуальною темою.

Проблеми розвитку системи безготівкових розрахунків розглядалися в роботах як вітчизняних (М. Білухи, І. Бланка, Ф. Бутинця, С. Голова, В. Завгороднього, А. Кузьмінського, А. Мазаракі, Є. Мниха, В. Сопка та ін.), так і закордонних науковців (Д. Блейка, Ф. Вуда, Є. Брігхема, Глена А. Велша, Деніела Г. Шорта та ін.).

Для здійснення будь-якої господарської операції підприємство повинно здійснити розрахунки з іншим підприємством. Найшвидший тип розрахунків між юридичними та фізичними особами – безготівкові. Банк в цих розрахунках виступає як посередник між клієнтами, що здійснюють платежі.

Згідно з чинним законодавством, безготівкові розрахунки – це перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді [1].

Безготівкові розрахунки в своїй цілісності формують певну систему. Система безготівкових розрахунків є складовою загальної національної грошової системи. В ході становлення ринкових відносин і відповідної трансформації грошової сфери економіки посилюється значення і роль безготівкових розрахунків як важливого самостійного відособленого об'єкта економічних відносин, а відповідно й окремого дослідження економічної науки.

У сучасних умовах господарювання в Україні досить чітко проявилися основні проблемні аспекти подальшого розвитку системи безготівкових розрахунків:

– необхідність оптимізації форм і способів безготівкових розрахунків, їх організації; вибір найбільш раціональних і відповідних економічним умовам форм розрахунків, що забезпечить максимальний ефект;

– необхідність підвищення самостійності суб'єктів господарювання за умови доскональної організації і здійснення безготівкових розрахунків у господарському обороті; посилення грошової відповідальності підприємств за недоодержанням грошових коштів після відправлення товарів чи надання послуг вимагає, щоб ці ж підприємства мали право вільно діяти в сфері безготівкового обігу;

– постійний пошук нових механізмів організації безготівкових розрахунків, які дозволили б на економічній основі подолати кризові явища і процеси в грошовій сфері.

Система безготівкових розрахунків має бути тісно пов'язана з реальним товарним оборотом. Тільки за такої умови забезпечуватиметься безперебійний кругообіг коштів господарюючих суб'єктів і, як результат, розвиватиметься та якісно вдосконалюватиметься виробництво.

В науковій літературі та практиці наводяться переваги безготівкових розрахунків в порівнянні із готівковою формою. Такі переваги обумовлені в значній мірі тією роллю, яку виконують безготівкові розрахунки в господарській діяльності.

Народногосподарське значення безготівкових розрахунків полягає у прискоренні обігу грошових і фінансових коштів, забезпеченні в максимально короткий час грошової компенсації виробникам – власникам поставленої продукції, виконаних робіт і наданих послуг. Нарешті, можливість перевірки обігу коштів на рахунках суб'єктів господарювання забезпечує повноту сплати податків та інших платежів, що позитивно впливає на бюджетну систему держави в цілому [2]. Прискорення міжгосподарських розрахунків важливе як з мікро-, так і з макроекономічної точки зору. Отже, в сучасних умовах господарювання постає необхідним нормалізація системи безготівкових розрахунків. Адже ефективна організація безготівкових розрахунків сприяє покращенню економічного стану суб'єктів господарської діяльності та стабільності національної економіки.

Список літератури

1. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Національного Банку України від 21 січня 2004р. // Офіційний вісник України. - 2004. - № 13. - Ст.908.
2. Оболенева О.Є. Сутність та роль безготівкових розрахунків в господарській діяльності [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.obolesheva-oe-sutnist-ta-rol-bezgotivkovih-rozrahunkiv-v-gospodarskiy->